

§ 78

Uppsyn över den kommunala verksamhet som bedrivs i bolagsform 2021

KSN-2022-00634

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att överlämna ärendet till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över den verksamhet som bedrivs i de kommunala bolagen och ska årligen ta ställning till om den verksamhet som bedrivits varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunstyrelsen ska även lämna instruktion till ägarombuden om hur den ska rösta på bolagens kommande årsstämmor den 31 mars. Till grund för den instruktionen ligger den auktoriserade revisorns revisionsberättelse.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 1 mars 2021
- Bilaga 1, Bolagsstyrningsrapport från de helägda bolagen
- Bilaga 2, Uppföljning av ägardirektiv och ägaridé
- Bilaga 3, Årsredovisningar för de helägda bolagen
- Bilaga 4, Lekmannarevisorernas granskningsrapport för de helägda dotterbolagen
- Bilaga 5, Revisionsberättelse för de helägda dotterbolagen

Beslutsgång

Ordförande föreslår och får bifall för att arbetsutskottet ska överlämna ärendet till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2022-03-01

Diarienummer:
KSN-2022-00634

Handläggare:
Eva Hermansson Flodin

Uppsikt över den kommunala verksamhet som bedrivits i bolagsform under 2021 och instruktion till ägarombud

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** den verksamhet som under 2021 bedrivits i Uppsala kommuns samtliga helägda bolag har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna, samt
2. **att** ge samtliga ägarombud som instruktion att på den kommande årsstämman, i respektive helägt bolag, rösta i enlighet med revisorns rekommendation i revisionsberättelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över den verksamhet som bedrivs i de kommunala bolagen och ska årligen ta ställning till om den verksamhet som bedrivits varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunstyrelsen ska även lämna instruktion till ägarombuden om hur den ska rösta på bolagens kommande årsstämmor den 31 mars. Till grund för den instruktionen ligger den auktoriserade revisorns revisionsberättelse.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret. Perspektiven för näringsliv, barn samt jämställdhet är inte relevanta i ärendet.

Föredragning

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Enligt kommunallagen, KL, ska kommunstyrelsen ha uppsikt över den verksamhet som bedrivs i kommunens bolag. Utöver löpande uppsikt, enligt KL 6 kap 1 §, har kommunstyrelsen, enligt 6 kap 9 §, en förstärkt uppsiktsplikt som innebär att kommunstyrelsen i årligt beslut, för varje helägt kommunalt bolag, ska pröva om den verksamhet som bolaget bedrivit under föregående kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Kommunstyrelsens uppsikt av de kommunala bolagen har bedrivits löpande under året. Exempelvis har bolagen månatligen och tertialvis rapporterat och kommenterat resultat och ställning till moderbolaget Uppsala Stadshus AB. Delårsbokslutet per augusti med tillhörande prognos har anmälts till kommunstyrelsen, tillika verksamhetsuppföljningen per april och augusti. Ägardialoger har genomförts vid två tillfällen under året och verkställande direktörer i bolagen har vid elva tillfällen bjudits in till moderbolagets styrelsesammanträden för att informera om verksamheten. I årsbokslutet har uppföljning skett av bolagens ekonomi, verksamhet och efterlevnad av ägardirektiv.

Samtliga rörelsedrivande kommunala bolag har upprättat en bolagsstyrningsrapport för år 2021. Bolagsstyrningsrapporten är en sammanställning av året som gått, där styrelserna sammanfattat hur arbetat bedrivits i bolagen och avrapporterat hur de efterlevt styrande direktiv så som ändamålet i bolagsordningen, befogenheter, ägardirektiv/ägaridé och intern kontroll. Bolagens bolagsstyrningsrapporter, som återfinns i ärendets bilaga 1, utgör tillsammans med den löpande uppsikten under året ett stöd och underlag för kommunstyrelsens beslut. Uppsala Stadshus Holding AB bedriver inte någon rörelseverksamhet och har därför inte upprättat någon bolagsstyrningsrapport. En särskild uppföljning av bolagens avrapporterade efterlevnad av ägardirektiv har skett i samband med årsbokslutet och återfinns i ärendets bilaga 2.

Lekmannarevisorerna har genomfört olika granskningsinsatser under året och avlämnat granskningsrapporter för respektive bolag. Lekmannarevisorernas granskningsrapporter utgör, tillsammans med bolagsstyrningsrapporterna, ett stöd och underlag för kommunstyrelsen i sin uppsikt och till sitt beslut. För alla bolag utom ett har de valda lekmannarevisorerna inte avrapporterat några avvikelser eller gjort några väsentliga noteringar, varken löpande under året eller i samband med granskningen av årsbokslutet. I granskningsrapporterna uppger lekmannarevisorerna att de sammantaget bedömer att samtliga bolags verksamheter har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. För ett bolag, Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag, avrapporterar bolagets lekmannarevisorer att de bedömer att den interna kontrollen endast delvis har varit tillräcklig. Granskningsrapporten återfinns i ärendets bilaga 4. Lekmannarevisorernas anmärkningar i granskningsrapporten för Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag är inte relaterade till det fastställda kommunala ändamålet för bolaget eller huruvida verksamheten utförts inom de kommunala befogenheterna.

Utifrån de uppföljningar och granskningar som skett av Uppsala kommuns helägda bolag är därför bedömningen att verksamheten som bedrivits i de kommunala bolagen har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Instruktion till ägarombud

På en årsstämma ska beslut fattas om ett bolags verkställande direktör och styrelse ska beviljas ansvarsfrihet. I reglementet för kommunstyrelsen framgår att det är kommunstyrelsen som svarar för att tillvarata kommunens intressen vid bolagsstämmorna i de kommunala bolagen. Inför de kommande årsstämmorna behöver därför kommunstyrelsen ta ställning till huruvida verksamheterna som bedrivits varit förenliga med vad som fastställts och i linje med vad årsredovisningslagen och aktiebolagslagen stipulerar. Utifrån det ska kommunstyrelsen lämna instruktion till ägarombudet om hur den ska rösta på den kommande årsstämman.

De auktoriserade revisorerna har granskat bolagens årsredovisningar i enlighet med årsredovisningslagen och utfört revision av respektive styrelse och verkställande direktörs förvaltning i enlighet med aktiebolagslagen och bolagsordning.

I samtliga kommunala bolag har den auktoriserade revisorn i sin avlämnade revisionsberättelse rekommenderat den kommande årsstämman att fastställa resultat- och balansräkningen och disponera resultatet i enlighet med förslaget i förvaltningsberättelsen.

För samtliga bolag utom ett har revisorn rekommenderat den kommande årsstämman att bevilja styrelsens ledamöter och verkställande direktör ansvarsfrihet för räkenskapsår 2021. I revisionsberättelsen för Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag rekommenderar bolagets valda auktoriserade revisor att årsstämman avstyrker ansvarsfrihet för namngivna styrelseledamöter och suppleanter samt bolagets verkställande direktör. Revisionsberättelsen återfinns i ärendets bilaga 5.

En auktoriserad revisor är oberoende i sitt uppdrag och har ett yrkesetiskt ansvar. Revisionen i de helägda bolagen har utförts enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mot den bakgrunden föreslås kommunstyrelsen att, i linje med de auktoriserade revisorernas uttalanden i sina revisionsberättelser, instruera ägarombuden att på de kommande årsstämmorna den 31 mars rösta i enlighet med revisorns rekommendationer.

Enligt aktiebolagslagens 29 kap 1 § ska en styrelseledamot eller verkställande direktör ersätta en skada när den i sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget. Talan för bolagets räkning mot en styrelseledamot eller verkställande direktör ska väckas senast ett år från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen för räkenskapsåret lades fram på bolagsstämman.

Av den avlämnade revisionsberättelsen i Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag, enligt ärendets bilaga 5, framgår att den auktoriserade revisorn vid sitt ställningstagande i frågan om ansvarsfrihet bedömt att styrelsen och den verkställande direktören *kan ha* agerat oaktsamt och att det utifrån det *finns en risk* för en ekonomisk skada. Det är emellertid inte av revisorn helt fastställt att styrelsen eller den verkställande direktören i sitt uppdrag faktiskt åsamkat bolaget en ekonomisk skada. Mot denna bakgrund bör därför inte en skadeståndsprocess inledas.

Kommunfullmäktige har i slutet av 2021 valt nya styrelseledamöter i Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag och en ny verkställande direktör har tillsatts av den styrelsen. Ansvaret för att ta slutlig ställning till frågan och eventuella konsekvenser av årsstämmans beslut att inte bevilja den tidigare verkställande direktören och den tidigare styrelse jämte dess suppleanter ansvarsfrihet ankommer emellertid på den nya styrelsen i Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga tillkommande ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 1 mars 2021
- Bilaga 1, Bolagsstyrningsrapport från de helägda bolagen
- Bilaga 2, Uppföljning av ägardirektiv och ägaridé
- Bilaga 3, Årsredovisningar för de helägda bolagen
- Bilaga 4, Lekmannarevisorernas granskningsrapport för de helägda dotterbolagen
- Bilaga 5, Revisionsberättelse för de helägda dotterbolagen

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Ekonomidirektör och
biträdande stadsdirektör